

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 564

van **SOFIE MERTENS**

datum: 14 maart 2023

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

### *Aziatische hoornaar - Bestrijding*

In 2017 deed de Aziatische hoornaar zijn intrede in Vlaanderen. In tegenstelling tot de onschadelijke Europese hoornaar, waarmee de soort vaak verward wordt, is de Aziatische hoornaar niet zo onschuldig. De soort is gespecialiseerd in het vangen van honingbijen, vliegen, sprinkhanen, vlinders en wespen en is in staat bijenkasten binnen te dringen en volledige nesten leeg te roven. Ze verspreidt zich enorm snel. Zo komen uit elk nest wel 50 tot 500 koninginnen voort, die op hun beurt telkens een nieuw nest kunnen beginnen. De Aziatische hoornaar kan dus heel wat schade aanrichten, wat grote gevolgen heeft voor onze biodiversiteit.

Op 1 maart 2023 vernamen we via de media (tvI) dat de Limburgse Imkersbond start met een proefproject om de Aziatische hoornaar te bestrijden. Met 'spring traps' of selectieve vallen van een mengsel van bier, suiker en wijn, wil men de koninginnen vangen vooraleer ze een nest kunnen maken. Door de alcohol blijven de honingbijen weg en de trechter met een opening van 8 mm zorgt ervoor dat de iets grotere en onschadelijke Europese hoornaar niet in de val kan.

1. Is er volgens de minister een verschil tussen het proefproject van de Limburgse Imkersbond en de aanpak met spring trapping zoals eerder toegepast door het Vlaams Bijeninstituut? Zo ja, wat is het verschil precies?
2. Wordt het principe van spring trapping in het voorjaar al toegepast in heel Vlaanderen? Graag een overzicht van het aantal vallen dat per jaar en per provincie werd uitgezet voor de periode van 1 januari 2017 tot en met 28 februari 2023.
3. Is het juist te stellen dat er nog geen beheerregeling voor de aanpak van de bestrijding van de Aziatische hoornaar tot stand gekomen is? Zo ja, wat is de reden?
4. Welke actoren staan nu in voor de verdelging van de nesten van de Aziatische hoornaar?
5. Volgens schriftelijke vraag nr. 230 van 20 november 2022 van Koen Van den Heuvel werkte het Vlaams Bijeninstituut tot voor kort enkel met vrijwilligers. Uit de vraag blijkt dat ze wel één persoon in dienst zouden nemen.

Hebben ze al iemand in dienst genomen?

6. Een burger kan een nest van de Aziatische hoornaar melden via [info@vespawatch.be](mailto:info@vespawatch.be). Men krijgt dan te horen welke bestrijder men best onder de arm neemt.

Wie draagt de kosten voor de verdelging van het nest en hoeveel bedragen die kosten?

7. Welk budget reserveert de minister voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar in 2023 en in 2024?
8. Om wespennesten te bestrijden, wordt er een beroep gedaan op de brandweer.  
Werd een mogelijke rol van de brandweer om de Aziatische hoornaar te bestrijden overwogen of werd daarvoor in overleg gegaan met de federale collega's?

---

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhair Demir (564), Jo Brouns (471)*

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 564 van 14 maart 2023

van **SOFIE MERTENS**

---

1. De val zoals deze wordt aangeboden door het VBI wordt in eerste instantie aangeraden als val voor werksters die in de late zomer/najaar op zoek zijn naar proteïnen en bijenkasten gaan roven met verhoogde intensiteit. Het doel van het VBI lijkt hier de predatiedruk op de bijenkasten te verminderen door foeragerende werksters weg te vangen. Het project van de Limburgse imkersbond beoogt het plaatsen van vallen in het voorjaar om het aantal koninginnen te verminderen die potentieel nesten kunnen bouwen. De vallen worden niet onderschreven door de natuuradministratie (zie vraag 2). Echter gegevens van het Limburgs project worden gedeeld met het INBO om onderzoek op te kunnen doen. Naar werking toe doen beide vallen hetzelfde waarbij dezelfde openstaande wetenschappelijke vragen van toepassing zijn.

De Limburgse imkersbond kan - dankzij provinciale steun - hoornaarvallen ter beschikking stellen aan de Limburgse imkers, in het bijzonder aan zijn leden. Het Vlaams Bijeninstituut vzw (VBI) biedt vallen aan aan alle Vlaamse imkers tegen betaling, en aan een gunsttarief voor zijn leden (30 euro i.p.v. 35 euro). Het VBI krijgt hier geen subsidie voor. Technisch gaat het om hetzelfde type vallen met selectieve fuikopening en ontsnappingsrooster.

2. Het principe van spring trapping voor het vangen van Aziatische hoornaar is relatief nieuw en wordt vanaf dit seizoen gebruikt.

Het massaal opzetten van selectieve vallen in het voorjaar zou een grotere negatieve impact kunnen hebben op onze biodiversiteit dan de Aziatische hoornaar zelf<sup>1</sup>. Grootschalig gebruik van selectieve vallen voor doden van koninginnen Aziatische hoornaar in de lente wordt daarom afgeraden. Er is momenteel nog te weinig onderzoek verricht naar de effectiviteit en selectiviteit van deze methode op populatieniveau. In 2016 is er hierover een studie gestart door ITSAP in Frankrijk. De tussentijdse resultaten van dit onderzoek<sup>2</sup> zijn beschikbaar maar lange termijn monitoring van efficiëntie voor populatiebeheer en selectiviteit zijn nodig alvorens we dit als een betrouwbare beheermethode kunnen beschouwen. Deze tussentijdse resultaten moeten dus met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd<sup>3</sup>.

Van nature is de kans dat een koningin succesvol een secundair nest voortbrengt immers klein, ongeveer 5 koninginnen op 350. De efficiëntie van 'spring trapping' wordt dus in vraag gesteld omdat afvangst van koninginnen in de lente mogelijk zal worden gecompenseerd door een lagere intraspecifieke competitie. Dit houdt in dat een koningin die wordt afgevangen in de lente gewoon zal worden vervangen door een andere koningin waardoor het aantal secundaire nesten dat jaar niet zal dalen<sup>4</sup>.

Bijkomend zijn deze vallen die filteren op basis van grootte niet voldoende selectief om bijvangsten te voorkomen. Om voldoende selectief te zijn moet een val gebaseerd zijn op feromonen specifiek voor een soort en enkel deze soort aantrekken<sup>5,6</sup>. Het gebruik van een algemeen lokmiddel voor een breed spectrum aan soorten maar filteren op basis van grootte is onvoldoende selectief in de praktijk. Zo kunnen kleine insecten vaak toch niet ontsnappen of komen deze gehavend uit deze selectieve val door een te hoge temperatuur en vochtigheid in deze vallen waardoor hun vruchtbaarheid en overlevingskansen dalen. Vallen gebaseerd op een petfles (met of zonder gaatjes voor

ontsnapping kleinere insecten) hebben een heel laag niveau van selectiviteit en worden ten sterkste afgeraden<sup>7</sup>. Indien er toch een val wordt geplaatst, wordt best gebruik gemaakt van een val met kegels van gaas die naar binnen zijn gericht en een lokmiddel dat ontoegankelijk is voor insecten (bijvoorbeeld [jabeprode](#)) zodat sterfte van inheemse insecten zo laag mogelijk is.

Enkel in het kader van onderzoek waarbij op lange termijn de efficiëntie en de bijvangst van 'spring trapping' wordt opgevolgd, wordt het gebruik geadviseerd. De enige erkende beheermethode van *Vespa velutina* op dit moment is nestbestrijding<sup>1</sup>. Goede opvolging is daarbij belangrijk.

3. Op dit moment is er een ontwerp van de beheerregeling opgemaakt. Deze wordt momenteel inhoudelijk verder afgewerkt, voornamelijk door ambtelijk overleg tussen ANB en dL&V. DL&V zullen hun input overmaken aan het ANB in april. Beide administraties engageren zich deze zo snel mogelijk te verwerken om de beheerregeling te finaliseren.
4. Private, professionele verdelgers die een opleiding hebben genoten, specifiek over de Aziatische hoornaar, staan nu in voor de verdelging, evenals bepaalde brandweerkorpsen die eveneens deze opleiding hebben genoten. Dit verschilt amper van de bestrijding van nesten van de gewone wesp. Zowel VBI als Inverde organiseren opleidingen voor professionele verdelgers inzake verdelging Aziatische hoornaar. ANB zal voor het seizoen '23 en '24 middelen vrijmaken om verdelgingen uit te voeren in eigen terreinen. Deze middelen zullen ook worden aangewend om dispatching te voorzien van nesten gemeld op het Vespawatch-platform.
5. Dit betreft een opmerking tijdens een overleg over de resultaten van het seizoen van 2022 waarbij het VBI aangaf dat, als zij nog de rol van coördinator zouden opnemen in de toekomst, zij dit niet meer onbezoldigd zouden doen en hier waarschijnlijk iemand voor in loondienst zouden nemen. De werking van de coördinatie voor het seizoen van 2023 wordt momenteel uitgewerkt. Bijgevolg is dit nog aan niemand toegewezen. Het VBI heeft voor zover mijn administraties weten hier geen verdere stappen in ondernomen. Het VBI is een private vzw. Er is geen zicht op hun personeelssamenstelling en in- en uitstroom van medewerkers.
6. Momenteel dienen de kosten voor verdelging te worden gedragen door de aanvrager van de verdelging. Voor het seizoen van 2023 zal er een tussenkomst worden voorzien vanuit het ANB voor nesten in de eigen terreinen. Voor het seizoen 2022 werden de kosten voor opsporing en bestrijding van de Aziatische hoornaar gedragen door het Agentschap Natuur en Bos en het Departement Landbouw en Visserij, overeenkomstig de verdeelsleutel (50%-50%) in de toen lopende voorlopige beheerregeling. Voor seizoen 2023 ligt momenteel een voorstel van nieuwe beheerregeling op tafel.

Het Departement Landbouw en Visserij erkent de bedreiging van de Aziatische hoornaar als predator van onze honingbijen. In het kader van het Strategisch Plan Bijenteelt 2023-2027 dat integraal deel uitmaakt van het Vlaamse GLB-Strategisch Plan 2023-2027, zullen imkerverenigingen projectvoorstellen kunnen uitwerken binnen toekomstige projectoproepen om de populatiedynamica van de hoornaar beter te begrijpen en om hun bijenstanden te beschermen tegen de impact van deze invasieve exoot.

7. In 2023 zal er € 200.000 worden vrijgemaakt. Voor 2024 wordt dezelfde werking voorzien.

In het Vlaams GLB-Strategisch Plan 2023-2027 is er voor de interventies bijenteelt jaarlijks een totaal budget ter beschikking gesteld van bijna 423.000 euro. Dit budget bestaat voor 50% uit Europese financiering binnen pijler 1 van het Vlaamse GLB-

strategisch plan, en voor 50% uit Vlaamse cofinanciering. De imkerij zal aansluitend bij een projectoproep vanuit dit Strategisch Plan projectvoorstellen kunnen indienen die passen binnen de 5 interventiethema's die door de EU opgelegd zijn. Eén van deze thema's betreft 'de bestrijding van ziekten in de bijenhouderij, in het bijzonder de varroemijziekte (*Varroa destructor*), de Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*), en de kleine kastkever (*Aethina tumida*)'.

8. In kader van hun rol naar civiele bescherming toe spelen brandweerkorpsen ook een rol in de bestrijding van Aziatische hoornaar. Hiertoe heeft er reeds een overleg met de brandweer plaatsgevonden. Een beperkt aantal korpsen is reeds opgeleid voor de bestrijding hiervan en heeft het gepaste materiaal. Vanuit onze administraties zal er een opleiding worden voorzien zodat alle korpsen minstens primaire nesten kunnen verdelgen gezien deze het meest waarschijnlijk zijn nabij menselijke activiteit voor te komen.

De brandweer is als lid van de stuurgroep van de voorlopige beheerregeling steeds betrokken geweest bij de opmaak van deze beheerregelingen.

#### Referenties:

1. <https://frelonasiatique.mnhn.fr/labeille-domestique-nest-pas-la-seule-proie-du-frelon-asiatique/>
2. Pointeau & Vallon (2021) Efficacité du piégeage de *Vespa velutina* au printemps
3. <https://frelonasiatique.mnhn.fr/piegeage-de-printemps-2021/>
4. Rome Q., Sourdeau C., Muller F. & Villemant C. (2013). Le piégeage du frelon asiatique *Vespa velutina nigrithorax*. Intérêts et dangers. Journées Nationales GTV - Nantes 2013.
5. Monceau K., Bonnard O. & Thiéry D. (2012) Chasing the queens of the alien predator of honeybees: A water drop in the invasiveness ocean. *Open Journal of Ecology* Vol.2, No.4, 183-191.
6. Federico Cappa, Cini A., Pepiciello I., Petrocelli I., Inghilesi A.F., Anfora G., Dani F.R., Bortolotti L., Wen P. & Cervo R (2019). Female volatiles as sex attractants in the invasive population of *Vespa velutina nigrithorax*, *Journal of Insect Physiology*, Vol. 119
7. Rome Q., Muller F., Théry T., Andrivot J., Haubois S., Rosenstiehl E., Villemant C. (2011) Impact sur l'entomofaune des pièges à bière ou à jus de cirier dans la lutte contre le frelon asiatique. Journée Scientifique Apicole JSA, Arles, 18-20